

Cunoasterea

Intemeierea cunoasterii

- Problema intemeierii cunoasterii poate fi formulata filosofic in 2 interogatii esentiale :
 - ✓ Ce este cunoasterea?
 - ✓ Care sunt sursele cunoasterii?

Cunoasterea este procesul prin care omul in calitate de subiect cunoscator asimileaza informational lumea in calitate de obiect cunoscut ; astfel cunoasterea presupune simultan doua elemente : subiectul cognitiv si obiectul cunoasterii intre care se stabileste o relatie cognitiv –informationala posibila datorita proceselor gandirii si limbajului astfel incat obtinem cunostinte

Ramura filosofiei care studiaza teoria cunoasterii se numeste gnoseologie (gnosis=cunoastere ,logos= teorie) . incepand cu filosofia moderna se mai foloseste pentruu teoria cunoasterii si termenul de epistemologie

OBS. Cunoasterea mai poate fi inteleasa prin intermediul rezultatului ei care este cunostinta

Constiinta reprezinta o propozitie sau judecata care contine informatii dobandite fie prin cunoasterea comune, fir prin cunoasterea stiintifica

OBS. Cunostintele pot sa fie adevarate sau false, in functie de criteriul adevarului

OBS. Cunostintele se exprima in forma opiniilor; in sens comun opinia inseamna parere, iar in sens stiintific opinia inseamna enuntul sau judecata care exprima o cunostinta

Sursele cunoasterii

- Pe parcursul istoriei gnoseologiei filosofii au intuit adevarul ca fiind dependent de sursa din care provine
- Ei au oscilat intre a indica drept temelie al adevarului una dintre cele doua surse : experienta bazata pe simturi sau ratiunea

Platon

- In mitul persterei din “Republica” Platon pune problema celor doua surse ale cunoasterii umane aratand ca experienta bazata pe simturi ne furnizeaza doar simple pareri si prin urmare ne poate insela
- In timp ce ratiunea ofera cunostinte veritabile (epistemia) deci ne conduce la adevar
- Pentru cunoasterea oferita de simturi Platon foloseste metafora “umbrelor” care sunt inselatoare si tin omul prizonier in ignoranta
- Cunoasterea veritabila este cea care vine pe cale rationala, intelectuala, fiind simbolizata metaforic prin “lumina soarelui” si numita “ intelegibil” sau “ceea ce este”
- ❖ In filosofia moderna, in gnoseologie intervine o celebra disputa intre doua tendinte filosofice : empirismul si rationalismul

Empirismul

- Provine din latinescul “empiria”= experienta, si este un curent filosofic care are ca domeniu de cercetare fie simturile fie informatiile provenite din simturi considerand ca doar experienta senzoriala poate furniza adevarul unei opinii
- Reprezentanti : J. Locke , D. Humme

John Locke (1632-1704)

- Filosof englez de la inceputurile filosofiei moderne
- Opere : “Eseu asupra intelectului omenesc”
- Locke este filosof empirist care considera ca omul la nastere nu poseda nici o cunostinta, mintea sa fiind precum o coala alba de hartie care urmeaza sa fie inzestrata cu cunostinte dobandite din experienta pe parcursul vietii
- Dupa Locke exista doua izvoare ale cunoasterii :
 - ✓ Senzatiile

✓ Reflectia

- Senzatia => depinde de simturi si consta in receptarea perceptiilor despre lucruri
- De ex. Senzatia de alb, de galben, de lumina, de gust , de sunet etc
- Reflectia=> consta in perceptii asupra propriilor noastre stari interioare
- De ex. Ideea de emotie, de memorie , de atentie
- Pentru Locke exista idei furnizate de conclucrarea senzatiei cu reflectia cum ar fi placerea, durerea, puterea

Rationalismul

- Curent filosofic care are ca obiect de studiu ratiunea si ideile innascute independente de experienta senzoriala
- Potrivit rationalistilor doar pe cale rationala putem obtine cunostinte certe (adevarate)
- Reprezentanti : R. Descartes, B . Spinoza, L.W. Leibniz

R. Descartes (1596-1650)

- Opere : “Discurs asupra metodei”
- Fiind filosof si matematician principala preocupare a lui Descartes este sa ajunga la certitudine si adevar cautand un adevar absolut, indubitabil
- Primul pas in acest demers este “indoiala metodica” , adica Descartes contesta veridicitatea tuturor cunostintelor pe care le detinem , atat a celor provenite din simturi (pentru ca simturile ne insala) cat si a celor provenite din ratiune si intelect (chiar ratiunea poate gresi in forma paralogismelor)
- In actul indoielii metodice Descartes realizeaza ca pentru a se indoi (a contesta cunostintele) trebuie sa intervina gandirea => prima parte a cogito-ului cartezian : “Ma indoiesc , deci cuget...” (Dubito ergo cogito)
- Dar actul cugetarii nu se poate realiza in abstracto ci trebuie sa existe un subiect purtator al gandirii prin urmare gandirea presupune existenta => partea a doua a cogito-ului : “...cuget, deci exist” (cogito ergo sunt)
- Acesta este adevarul prim si incontestabil la care vroia sa ajunge Descartes
- Argumentul lui Descartes privitor la Cogito vizeaza privirea subiectului ca substanta sau esenta duala in care rolul decisiv revine atributului cugetarii care sustine autoritatea subiectului prin gandire pe linie logica in raport cu lumea